

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/nauka-i-edukacja/badania-historyczne/konferencje/26943,Konferencja-Koscioly-a-panstwo-na-pograniczu-polsko-litewsko-bialoruskim-Zrodla-.html>
01.03.2026, 03:15

Strona znajduje się w archiwum.

Konferencja „Kościoły a państwo na pograniczu polsko-litewsko-białoruskim. Źródła i stan badań” - Białystok, 25-26 listopada 2004 r.

25.11.2004

W dniach 25-26 listopada 2004 r. Oddziałowe Biuro Edukacji Publicznej IPN w Białymstoku współorganizowało (obok Instytutu Historii Uniwersytetu w Białymstoku, Archiwum Państwowego w Białymstoku oraz Archiwum Państwowego w Suwałkach) konferencję naukową zatytułowaną „Kościoły a państwo na pograniczu polsko-litewsko-białoruskim. Źródła i stan badań”.

Obradom plenarnym, które odbyły się na Uniwersytecie w Białymstoku, przewodniczył dyrektor Oddziału prof. dr hab. Cezary Kukło. Wśród wygłoszonych w tej części obrad referatów ze szczególnym zainteresowaniem spotkał się referat dr. hab. Jana Żaryna (BEP IPN Warszawa) na temat: „Stosunki państwo-Kościół w Polsce w latach osiemdziesiątych. Droga do Okrągłego Stołu”.

Później obrady kontynuowane były w trzech sekcjach. Przedstawiono kilka interesujących referatów na temat położenia i roli Kościoła katolickiego w latach II wojny światowej na Wileńszczyźnie (prof. dr hab. M. Szczurowski, prof. dr hab. W.K. Roman, ks. dr T. Krahel). Dyskutowano m.in. na temat postawy abp. wileńskiego M. Reinyśa, którego za działania w czasie wojny określono nacjonalistą litewskim. Natomiast w okresie powojennym zdecydowanie przeciwstawił się on władzom sowieckim, które chciały wykorzystać go przeciwko Polakom.

Doc. E. Jarmusik (Uniwersytet Grodzieński) scharakteryzował represje wobec Kościoła katolickiego w zachodnich obwodach Białorusi. W latach 1944-1955 skazano tam na kary więzienia od 10 do 25 lat około stu księży. W okresie późniejszym, kiedy sytuacja nieco poprawiła się, duchowni nie mogli posiadać działek przyparafialnych a posługa podczas nabożeństw niepełnoletnich ministrantów była traktowana jako przestępstwo. Dla kontrastu przedstawiono współczesne rozwiązania konstytucyjne dotyczące związków wyznaniowych (dr J. Matwiejuk, mgr M. Giżyńska).

Na wyróżnienie zasługuje też wystąpienie dyrektora Archiwum Państwowego w Suwałkach T. Radziwonowicza, który scharakteryzował zasób archiwalny dotyczący instytucji wyznaniowych na Suwalszczyźnie i Mazurach oraz dr. K. Sychowicza (OBEP IPN w Białymstoku) na temat uroczystości milenijnych w woj. białostockim. Władze w celu odciążenia społeczeństwa od udziału w tych uroczystościach zorganizowały w Białymstoku m.in. konkurencyjne imprezy kulturalne i sportowe pod hasłem obchodów Dnia Nauczyciela.

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

